

285. Pusztadobos határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, LT, Á

Az M3 autópálya Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti szakaszának építéséhez kapcsolódóan, Pusztadobos határában a következő, a nyíregyházi Jósza András Múzeum munkatársai 1993-as és 2005-ös terepbejárásaiból ismert régészeti lelőhelyek feltárására került sor.

Jármi-tag (M3-80 lh., KÖH 34870): 2011. november 10–29. között a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ végezte a feltárást Cséki Andrea vezetésével. A lelőhely Pusztadobos K-i határában található, egy megközelítőleg ÉNy–DK irányú homokdombon. A feltárt terület: 3349 m² nagyságú volt. Az objektumok (gödör, hamusgödör, nyílt tűzhely) elhelyezkedése alapján egy Árpád-kori és egy kelta lelőhely É–ÉNy-i szélét tártuk fel.

A telepjelenségek a mai járósintztől 20–70 cm mélységben jelentek meg és szórványosan helyezkedtek el a terepbejárás során lokalizált terület D-i részén. Az objektumok helyzete alapján a régészeti jelenségek tovább folytatódnak D–DK-i irányban a nyomvonalban.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumban kerül végleges elhelyezésre.

A feltárás munkatársai: Paróczay Petra és Pásztor István technikusok.

Szőlősi-dűlő (M3-84+185. lh., KÖH 34875): A 2011. április–szeptember hónapban a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa, Varga Zsuzsanna által elvégzett feltárás kora bronzkori megtelepedés nyomait hozta felszínre. Nyilvánvalóvá vált, hogy a 84. és a tőle É-ra, mindössze 70 m-re elhelyezkedő 185. lelőhely összeért.

Az egykori megtelepedés nagyobb területen elterülő laza szerkezetet mutat, ezt a képet a mezőgazdasági munkák rombolása kis mértékben módosíthatta. Az objektumok ugyan magasan mutatkoztak, mélységük rendszerint meghaladta a művelési mélységet, feltehetően a leletanyagban gazdag felső betöltést bolygatta meg a szántás. A szórványkerámia a humusz, szubhumusz rétegekben volt a leggyakoribb, az objektumok közvetlen környezetében nemcsak sűrűsödött a töredékek száma, hanem észlelhetően jobb minőségben is maradtak meg: könnyen málló, jellegtelen darabok helyett perem- és aljtöredékeket, díszített oldalfalakat is találtunk. Az immár egyesített lelőhelyen előkerült 33 telepjelenség elszórtan, 3–5 kerek gödörből álló objektumbokrokban jelentkezett. Ezek mellett 2 nagy méretű, szabálytalan alakú agyaggyertya gödröt tártunk fel. Ezeknek egyikében megfigyelhető egy mintegy 30–40 cm vastag szürke, üledékes sáv az erősen homokos talajban. Számtalán paticsrétegre 2 kerek gödörben bukkantunk, ezek a tapasztalatok azonban legfeljebb tűzrakó helyről árulkodnak, kemencére utaló nyomok nem kerültek elő. Cölöpszerkezetet egy alkalommal sikerült megfigyelni, a 3 félkörívben elhelyezkedő cölöphelyhez egyéb objektum nem tartozott.

A leletanyag mennyisége az objektumszámhoz mérten gazdag, a kerámiaanyagban a leggyakrabban kézzel formált, seprűdiszes fazekak, kónikus testű kislevelek fordulnak elő. A peremek döntöttek, bevagdálással vagy ujjbenyomkodással díszítettek, a fülekkel néhány alkalommal megfigyelhető volt a csapos fülrögzítés, míg az oldalfalak díszítése szalagos rátéttel,

többszörös bütökdísszel történt. A használati eszközök közül orsókarikák, pattintott, főleg obszidián és teveli kova vakarók, kaparók és vésők kerültek elő, valamint egy bronzár. Figyelmet érdemel a ritka leletnek számító, két darab kis méretű, téglalap alakú, oldalain átluggatott agyagtárgy. Településkutatáshoz mérten alacsony a patics vagy égett réteg előfordulása, valamint az alig előforduló állatsontanyag.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumban kerül végleges elhelyezésre.

A feltárás munkatársai: Eleki Ferenc régész, Kun Géza, Zolcsák Attila technikusok.

CSÉKI ANDREA – VARGA ZSUSZANNA

286. Radostyán, Református templom

(KÖH 90187)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú

2011. június 28–30. között a radostyáni református harangtorony (műemléki azonosító 3046) felújításához és helyreállításához kapcsolódóan végzett Igazgatóságunk régészeti megfigyelést. A tervezett vasbeton gerenda 3 m hosszú, 70 cm széles területén 40 cm mélyen emberi csontok jelentek meg. A megelőző feltárás során több 14–17. századi temetkezés nyomát tudtuk megfigyelni. A vázmaradványok erősen bolygatottak voltak, anatómiai rendben csupán egy É–D-i tájolású felnőtt és egy Ny–K-i tájolású gyermek sírját találtuk. A 4–6 éves kislány fején rugós pártá nyomait találtuk, sírja közelében egy rozettával ellátott pártáöv maradványai kerültek elő.

MISKOLCZI MELINDA

287. Rajka, Hosszú-szántók III.

(KÖH 54027)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2011. október 28-án, a Szigetköz Tanács kezdeményezésére megalakult Limes Munkacsoport felkérésére helyszíni szemlét tartottunk azokon a lelőhelyeken, amelyek a Limes világörökségi nevezésbe nem kerültek be helyszíneként, ám a Hansági Múzeum adataira alapján további potenciális lelőhelyek lehetnek, elsősorban őrtornyok.

Azt a lelőhelyet, amelyet most térképen is beazonosítottunk, Németh Alajos már régebben megtalálta: egy korábbi Dunameder partján, egy kis kiemelkedésen található, az altalaj kavicssos, dunai hordalékos. A kukorica betakarítása után végeztük a helyszíni szemlét. A feltételezhető őrtorony helyét és kiterjedését kövek és tegulatöredékek jól kirajzolták. Római kori, 2–3. századi kerámiatöredékeket gyűjtöttem a felszínen.

A Hansági Múzeumban a lelőhelyről begyűjtött korábbi leleteket is be tudtuk azonosítani, köztük egy bélyeges téglatöredékét. A Rajka határában keresett római őrtornyot valószínűleg a most lokalizált nyomokkal azonosíthatjuk.

A lelőhely Limes világörökségi nevezését javasoljuk és szükségesnek tartjuk, illetve kérjük a területre az országos védelem kiterjesztését.

A helyszíni szemlén részt vett Németh Alajos.

BÍRÓ SZILVIA